

Usko Kemppi

**ANTTI PUUHAARA
JA KULTAINEN
LIPAS**

Tämän näytelmän esitysoikeuksia valvoo
**Suomen Näytelmäkirjailijaliitto –
Finlands Dramatikerförbund ry**

www.naytelmat.fi

Vironkatu 12 B 13, 00170 HELSINKI
puh. 09-1356 796
www.sunklo.fi

Tekstin luovuttaminen kolmannelle
osapuolelle kielletty

A N T T I P U U H A A R A

ja kultainen lipas

satuseikkailu

vapaasti kansansadun mukaan

2 näytöstä

(8 kuvaelmaa)

kirjoittanut ja säveltänyt:

Usko Kemppi

H e n k i l ö t

Antti Puuhaara, nuori metsämies

Ukko Maankiertäjä – Prinssi

Rikas kauppias

Kauppiaan vaimo

Liisa, heidän tyttärensä

Vouti, kauppiaan palveluksessa

Prinsessa Päivänsäde

Talonpoika

Naapurin eukko

Metsästäjä

Metsästäjän vaimo

Mikko Repolainen

Vuorenpeikko

Karvaturri, hänen poikansa

Pikku-piika

Sinipiikojä, palvelijattaria, peikkoja, kyläläisiä.

Puvut ja näyttämöt:

sekoitus kalevaista ja sadun ajatonta mielikuvitusta

I Kuvaelma

Esiripun edessä

UKKO MAANKIERTÄJÄ

(Tulee sivustasta esiripun eteen. Hän on harmaapartainen, pitkätukkainen vanhus pitkine hurstimekkoineen, vaeltajansauvoineen, kirjavapaikkaisine viittoineen. Hän on hyvin ystävällinen, aina hieman surullinen.)

Ohoh – onpas täällä pikkuväkeä! On isompiakin lapsia!

Minusta on hauskaa tavata ystävällisiä, iloisia ihmisiä. Jaa että kukako minä olen? Tällainen vain Ukko Maankiertäjä, ja minä etsin satua, minun ikiomaa satuani. Olen kiertänyt maat ja mannut, vuodet ja vuosikymmenet, mutta tiedätkö: Nyt kun näin teidät kaikki, minusta tuntuu että se minun satuni löytyy! Täältä teidän luotanne minä sen löydän!

Se satu alkoi hyvin kauan sitten, ja nyt minä näytän teille, minkälaisia henkilöitä siinä sadussa on! (Lyö käsiään yhteen kolmesti ja menee esiripun taakse.)

Esirippu avautuu:

(Näyttämön jakaa väliverho etu- ja takanäyttämöksi. Nyt on väliverho kiinni, alatampista tuleva punainen valo tekee kuvaelman sadunomaiseksi. Koko myy näyttämö on pimeänä.)

(Kun esirippu nousee, seisoo Rikas Kauppias keskellä korskeana, ojennetuissa käsissään rahapussit, joita kilistää. Hänellä on upea turkisviitta, töyhtöhattu ja miekka. Puhuu kopeasti, ylimielisesti.)

RIKAS KAUPPIAS

Minä olen Rikas Kauppias, ja olen mahtavin mies koko valtakunnassa! Kun myyn, otan satakertaisen voiton. Kun ostan, maksan penneillä! Kellä on rahaa, sillä on valtaa!
(Poistuu väliverhon taakse keskeltä.)

VOUTI

(Pitkänäinen, luihu, piikkiartainen. Tulee vasemmalta lihakoivin ilmein, kumartaen nähdessään Rikkaan Kauppiaan poistuvan.)

Minä olen Rikkaan Kauppiaan Vouti, hoidan hänen kauppojaan ja... *(Panee sormen huulilleen)*

Hst! Nappaan aina muutaman kolikon siitä omaan pussiini! Pian menen naimisiin Kauppiaan koppavan Liisa-tyttären kanssa, ja silloin kyllä pidän huolen että rikkaudet siirtyvät minulle, hahahaha!
(Kiiruhtaa pois.)

ANTTI

(Avokatseinen leikkotukkainen nuorukainen, yllään kalevala tyylinen puku, selässä jousi ja nuolikotelo, jaloissa virsut. Pudistaa paheksuvasti päätään)

Kyllä kai raha tuo monelle onnea, mutta usein on niin, että mitä enemmän rahaa saa, sitä ahneemmaksi tulee. Se on sairautta, ja tekee ihmisen naurettavaksi. Minulla ei ole sitä pelkoa, koska en omista yhtään lanttia! Niin ja... enhän minä omista edes vanhempia. En tiedä heistä mitään. Minulla on lystikäs nimi: Antti Puuhaara, jos olette kuullut, mistä olen sen saanut niin kertokaa minulle!

(Poistuu oikealle.)

PÄIVÄNSÄDE

(Kauniissa prinsessanpuvussa, päässään pieni kruunu. Raottaa väliverhoa tulematta kokonaan esille)

Minä olen prinsessa Päivänsäde. Ennen minä nauroin ja lauloin kaikki päivät, mutta nyt olen niin surullinen, niin surullinen...

Voikohan enää kukaan auttaa minua...?

(Sulkee väliverhon.)

KAUPPIAAN VAIMO

(Kopea, komea nainen pukeutuneena mauttoman rikkaaseen pukuun.)

Minä olen maan mahtavimman kauppiaan vaimo. Meillä tekevät piiat ja rengit työn, minä olen siihen liian hieno. Minä vain käsken ja kaikki tottelevat minua!

LIISA

(Kaunis, hyvin hemmoteltu, äksy. Puhuu marisevasti, polkee jalkaa kiihtyessään. Tulee äitinsä perässä tarkkaillen koko ajan vaatteitaan)

Ei kun sinun on toteltava minua! Minä olen sinun ainoa tyttäresi, enkä tahdo kulkea koko elämäni ryysyissä! Katsoisit nyt tätäkin mekkoa!

KAUPPIAAN VAIMO

Mutta kultaseni, ei se ole mekko, vaan juhlapuku, ja ai ai mitä se maksoi!

LIISA

(Itkuaan pidätellen)

Sinä olet kitupiikki, ilkeä äiti! Minä tahdon uuden leningin, yhyy-yy!

KAUPPIAAN VAIMO

Voi Liisa-kulta, huomenna me ostamme uuden leningin, älä nyt rupea vollottamaan. Kellokin on jo niin paljon, että tanssiaiset alkavat...

LIISA

Minä en tahdo myöhästyä tanssiaisista! Aina sinä koetat estää minua... *(Juoksee pois. Kauppiaan Vaimo seuraa puolijuoksua)*

VUORENPEIKKO

(Suuripäinen, koomillisen julman näköinen rumilus, pään ympäri kiedottuna valtava villahuivi. Löntystää vasemmalta Karvaturrin seuratessa) Voi voi voi! Minulla on kamala hammassärky!

Mitä nyt tehdään kun minun pitäisi mennä naimisiin, ja minulla on tällainen mahdoton villahuivi päässä? Kaikki nauravat maailman mahtavimmalle vuorenceikolle... voi voiv voi.

(Löntystää oikealle pois.)

KARVATURRI

(Pienempi, pitkähäntäinen peikkovinttiö. On koko ajan virnistellyt Vuorenceikon selän takana ja imeskellyt peukaloaan)

Voi kissan viikset, minä se vasta oikea vuorenceikko olen!

(Lyö nyrkillä rintaansa) Peikkojen prinssi, Karvaturri Ensimmäinen!

Huiskista vaan! *(Heittää kuperkeikan ja menee oikealle pois)*

UKKO MAANKIERTÄJÄ

(Tulee vasemmalta yleisön eteen)

Saduissa on hyviä ja pahoja olentoja niin kuin oikeassakin maailmassa. Nyt me näemme, mitä ne kaikki touhuavat. Nyt alkaa meidän satumme! *(Lyö kolmasti käsiään yhteen.) (Väliverho avautuu. Ukko jää seisomaan näyttämön etualalle kääntyen katsomaan taustaa kohti.)*

I NÄYTÖS II kuvaelma

Talonpojan piha. Rakennus sivulla, taka-alalla. Kesäinen, hämyinen ja hyvin lämmin ilta. Talonpoika tulee talosta hurstimekossaan, virsuisaan, puusankoa kantaen. Pysähtyy pyyhkimään hihalla hikeä otsaltaan.

TALONPOIKA

Huh huh tätä hellettä! Ja kun täytyy olla samanaikaisesti isäntänä ja emäntänä! Se on meillä aina tällaista kun syntyy uusi lapsi...

(Huomaa Ukon) Mitäs sinä siinä seisot? Kuka sinä olet?

UKKO

Olen vain ohikulkija ja etsin yösijaa.

TALONPOIKA

Ei tämä ole mikään yömaja! Kävele pois vaan... Tai odotappas. Jos menet ruokkimaan lehmän ja vasikan niin saat nukkua navetan parrella. Kyllä nyt tarkenee heinissä nukkua.

UKKO

(Ottaa sangon) Autan mielelläni, kiitos vaan. (Lähtee navettaa kohti.)

TALONPOIKA

(Huutaa taka-alalle aidan taakse) Naapurin eukko, hei! Tule nopeasti, täällä alkaa olla jo kipeät paikat!

NAAPURIN EUKKO

(Kiiruhtaa pihaan päästellen vyötäisille nostettua esiliinaa.) Tullaan tullaan! On tässä ennenkin selvitty! Tule sitten kun minä huudan! (Kiiruhtaa sisälle.)

TALONPOIKA

(Istahtaa väsyneenä portaalle. Huomaa Ukon olevan vielä navetan ovella) Meillä on kymmenen lasta, tai... oliko niitä enemmän? Ja nyt tulee taas yksi suu syömään köyhän isänsä putipuhutaaksi! Mitäs iloa semmoisista lapsista on? Katinkontit! Mitä sinä siinä vielä seisot! Painu navettaan siitä! (Ukko menee) Niin se vain on... metsään pitäisi heittää koko pesue.

NAAPURIN EUKKO

(Pistää päänsä ovesta) Tules auttamaan nyt! (Menee pois)

TALONPOIKA

(Nousee raskaasti huokaisten) Niin se vain on, että kaikenlaista harmia pitää olla! (Menee sisälle)

UKKO

(Tulee navetasta.) Saivat ilta-ateriansa... (Katsahtaa taloon. Miettiä. Lyö sitten käsiään yhteen.) (Musiikki alkaa: Sinipiikojen tanssi. Näyttämölle leviää kuun sinertävä valo. Taka, molemmilta puolilta tulee sinipiikojen parvi tanssien.)

UKKO

Te vain tanssitte... tekin tiedätte, että tänä yönä syntyy täällä poika, joka voi auttaa meidän satumme onnelliseen päätökseen... ainakin me toivomme niin...

(Äkkiä kuuluu Rikkaan Kauppiaan ääni, joka keskeyttää tanssin. Musiikki loppuu ja sinipiiat katoavat.)

RIKAS KAUPPIAS

Hoi vouti! Pane hevonen kiinni, ollaan tässä yötä!

VOUTI

(Näkymättömissä) Niin kuin käsket, isäntä! Köyhä talonrähjä, mutta ei kai auta!

(Kauppias tulee mahtavana pihalle. Ukko vetäytyy navetan kulman varjoon)

KAUPPIAS

Hoi! Täytyykö minun huutaa koko yö, ennen kuin joku kuulee!

TALONPOIKA

(Tulee portaille) Mikäs meteli täällä...? Ai, se on herra kauppias! (Kumartele) Miten voin palvella?

KAUPPIAS

Tarvitsen yösjän *(Heittää kultarahan, jonka Talonpoika nappaa ilmasta)* ja voudille myös peti jonnekin!

TALONPOIKA

(Inastellen rahaa.) Totta kai, totta kai... tai, oikeastaan – taitaa olla hiukan tukalaa... kun tulee perheenisää...

KAUPPIAS

Se on sinun asiasi! Pane töpinäksi!

VOUTI

(Tulee nenäänsä nyrpistäen) Ei näytä häppöiseltä...

TALONPOIKA

Toivon että voitte nukkua... sanon eukolle, ettei saa valittaa... tätä tietä... *(Menee kumarrellen edeltä, Kauppias seuraa.)*

VOUTI

(Haukottelee, ojentelee käsivarsiaan) Hoo-oih! *(Huomaa Ukon)* Mikäs variksenpelätti sinä olet?

UKKO

Vain ohikulkija. Sain luvan nukkua navetanparvella.

VOUTI

Kyllä se ainakin yhtä hyvä paikka on kuin tuolla sisällä kuumuudessa! *(Äkkiä kuuluu vastasyntyneen lapsen itkua)* Mikäs se oli?

UKKO

Syntyi poika. – *(Kuin itseksensä)* Ja minä odotan, että sinä teet tästä surullisesta sadusta iloisen... Sinulla on edessäsi tulevaisuus...

VOUTI

Mitä sinä höpiset? Oletko ennustaja? Hölynpölyä, en minä sellaisiin usko! Mikä tuollaisesta torpanpojasta voisi tulla?

UKKO

Auttaja... hyvä ihminen. Ja palkkioksi hän perii rikkautta, nousee arvossa ja maineessa...

VOUTI

(Kiinnostuneena) Perii rikkautta? Keneltä? Rikkaalta Kauppiaaltako – häh?

UKKO

Ehkä häneltä... ehkä muualta. En tiedä vielä. – Hyvää yötä, vouti. *(Menee navettaan.)*

VOUTI

Tuollaiset ennustajat, ne ovat vaarallisia... Perii mainetta ja rikkauksia! Se tarkoittaa ihan varmasti minun isäntääni! *(Istuutuu oikealla olevalle puunaluspenkille)* Unikin meni! *(Sisältä tulevat Talonpoika ja Naapurin eukko. Eukko sitoo taas esiliinansa – tai päällishameensa – ylös vyötäisille.)*

NAAPURIN EUKKO

Pulska poika kuin minäkin! Vellipata suuremmaksi vaan! Omapa-han on syysi!

TALONPOIKA

Älä siinä pälpätä! Saat huomenna ohrapussin palkaksesi. Ala painua siitä jo!

NAAPURIN EUKKO

Et sinä ainakaan kiitollinen osaa olla! Hyvää yötä sitten. Tule herättämään, jos vielä apua tarvitset! *(Menee pois)*
(Sisältä rupeaa kuulumaan lapsen jatkuvaa itkua. Talonpoika lähtee päätään puistellen sisälle. Hetken kuluttua tulee Rikas Kauppias vihaisesti haukotellen ja takkia napittaen ulos.)

KAUPPIAS

Mikä kamala meteli! Nuku siinä sitten! *(Huomaa Voudin, joka nousee seisomaan)* Et sinäkään nuku?

VOUTI

En. – Kuulin äsken kumman jutun. *(Tulee keskemälle)* Täällä oli joku ennustaja, tai tietäjä, joka sanoi että tuo juurisyntynyt poika ottaa kerran itselleen suuret rikkautet... ja ne voivat olla teidänkin rahanne ja tavaranne.

KAUPPIAS

Minunko rikkauteni? Miten hän ne ottaisi?

VOUTI

Pojasta tulee tietysti ovela kauppamies, joka puijaa teiltä kaiken... ehkä varastaa viekkaasti...

KAUPPIAS

(Kauhistuena) Ryöstäisi minulta omaisuuteni! Hyvä, että tiedän sen ajoissa! – Mutta... mitä minun pitäisi tehdä sen estämiseksi?

VOUTI

Se on helppo juttu! Talonpojalla on liikaa lapsia ja pienestä kulta-rahasta hän luopuu pojasta... Otatte hänet mukaan tai... antakaa minun hoitaa koko juttu!

KAUPPIAS

Vai aiotaan minut ryöstää...! Hyvä on, sinä hoidat tämän! *(Huutaa)*
Talonpoika, tule tänne – heti!

TALONPOIKA

(Tulee kumartaen) Voi voi hyvät herrat, minä en voi mitään tenavan kiljumiselle... ellen pistä sille olkitukkoa suuhun.

KAUPPIAS

Sinullahan on paljon lapsia, et voi elättää kunnolla kaikkia. Siksi ehdotan, että annat tämän vastasyntyneen minulle.

TALONPOIKA

(Hämmästyen) Jaa että antaisin...? Ottakaa mieluummin joku isomista, ne voisivat tehdä työtä...

KAUPPIAS

Tahdon juuri tämän pojan. *(Heittää kultarahan Talonpojalle)* Siinä on kultaraha, maksan hyvin. No, mitä sanot?

TALONPOIKA

(Puree rahan reunaan) Ihan oikeata kultaa! – Totta kai saatte pojan, mitäs me sillä teemme... odottaa nyt, sanon eukolle. Kyllä hänkin hyvin ymmärtää... *(Kiiruhtaa sisälle.)*

KAUPPIAS

(Voudille) Hevoset valjaisiin, lähdemme pois täältä. *(Vouti lähtee nopeasti)*

TALONPOIKA

(Tulee kantaen vauvakääröä) Tässä se on, herra. Eukko ei olisi antanut, mutta minä sanoin että... kultaraha on sentään toista... *(Antaa lapsen kauppiaille)* Siitä tulee vahva kuin karhunpentu...

(Vouti tulee. Kauppias antaa käärön hänelle.)

KAUPPIAS

(Talonpojalle) Lähdemme jatkamaan matkaa. Mene sisälle siitä, en tarvitse sinua enää!

TALONPOIKA

(Kumarrellen) Ihan kuin tahdotte, kiitos vaan rahasta! *(Menee sisälle)*

VOUTI

Ja nyt tämä asia! Vien pojat metsään ja ripustan puunhaaraan niin että huuhkaja saa poikasilleen hyvän aamiaisen! Hahaha!

KAUPPIAS

Sinä olet ilkeä mies, vouti, mutta... minä tarvitsen sinun apuasi.

VOUTI

Minä autan... jos katson siitä olevan itselleni hyötyä!
(Vouti lähtee nopeasti pihasta. Kauppiaskin lähtee taka-alalle.)

(Valo sammuu näyttämöltä.)

Väliverho sulkeutuu

I NÄYTÖS

III kuvaelma

Väliverhon edessä.

Sama sinertävä, lempeä valo syttyy kuin sinipiikojen tanssissa. Pimeän aikana on sama musiikki alkanut, valon syttyessä sinipiikat jälleen tanssivat. Tanssin loppuvaiheen aikana Ukko tulee vasemmalta.

UKKO

Ei missään aika kulu niin nopeasti kuin sadussa! Tuntuu kuin juuri äsken olisi metsämökin vastasyntynyt poika viety korpeen puunksaan riippumaan ja nyt... nyt on siitä jo kulunut kahdeksantoista vuotta! Ajatella! – Jaa-a, mitenkähän olisi mahtanut käydä, ellei kelpo metsästäjä olisi pelastanut poikaa? Nyt on kaikki kuitenkin hyvin... Mennäänpä katsomaan, mitä metsästäjän tuvassa tapahtuu!

(Valo sammuu hetkeksi. Silloin Ukko ja sinipiikat katoavat. Takaa kuuluu Antin laulu. Auringonvalo tulvehtii näyttämölle.)

Väliverho avautuu

(Metsästäjän tupa. Valoisaa, siistää – ehkä kalevalaiseen tyyliin. Metsästäjä istuu joustaa veistelemässä. Vaimo valmistaa päivällistä.)

ANTTI

(Laulu näyttämön takana)

1. Kun päivä paistaa, ja lintuin laulu soi,
mä metsän syliin halajan,
ja vasta yö kun maille verhon loi,
mä kotiin pieneen palajan.
Ja laukussain on aarteet, aarteet Tapion
siksi onnellinen mieli on!
Ja laukussain on aarteet, aarteet Tapion,
siksi onnellinen mieli on!

2. Jos mesikämmen nyt vastaan ennättäy,
hei, silloin yhteen isketään!
Ja silloin kautta korven jyske käy,
Mä voittajaksi varmaan jään!
Taas laukussain on aarteet, aarteet Tapion,
siksi onnellinen mieli on!
Taas laukussain on aarteet, aarteet Tapion,
siksi onnellinen mieli on!

(Antti tulee reippaasti sisälle, ottaa kontin selästään ja antaa sen Metsästäjän vaimolle)

ANTTI

Terveiset Tapion honkalinnasta! Tuossa on illalliseksi.

METSÄSTÄJÄ

Jänistäkö sait?

ANTTI

Oikein komean vemmelsäären ja muutaman metsäkanan kaupapäällisiksi. *(Istuutuu penkille)* Oli niin tavattoman kaunis päivä, että istuin kauan kallion huipulla ja katselin vain maisemaa! Ei taida olla enää paljon missään maailmassa niin komeasti kohisevia korpia, niin salaperäisen tummia salomaita kuin Suomessa! Ja puiden alla kulkevat hirvenpolut ja suden jäljet, ja taivaalla kirkuu vielä vapaana kotka!

VAIMO

Sinä olet sellainen haaveilija. Kyllä kai muuallakin on paljon kaunista.

ANTTI

Kyllä kai... jotain toisenlaista. Ja minä haaveilinkin tiestä, joka luikerteli läpi metsän, muuttui leveäksi valtatieksi, kulki läpi kymmenien kylien jonnekin kauas ja... jonnekin minun pitäisi päästä, jossa minulla olisi jokin tehtävä...

METSÄSTÄJÄ

Nuori mieli kaipaa aina seikkailua. Niin minäkin aikamani... nyt minulle riittää kotimetsä, kotipihan alue... *(Koettelee jousia)* Katsoppas, miten kimmoisa jousi tästä tulee!

ANTTI

(Omissa mietteissään) Siellä kaukana on suuria meriä, outoja kaupunkreja... Ihmiset puhuvat kummallisia kieliä, ovat pukeutuneet erilaisesti... *(Havahtuen)* Kyllä minä sinne kerran vielä lähdän!

VAIMO

(Tuoden puurolautaset miehille.) Syöhän nyt ensin syksyn ensimmäinen uudispuuro! *(Antaa maitokannun)* Ja lypsylämmintä maitoa.

METSÄSTÄJÄ

(Nostaen puulusikalla puuroa) Aah tätä uuden viljan tuoksua. Ja siinä on vielä riihen kirpeä maku! *(Syövät)*

ANTTI

(Mieltien) Kuulkaahan... muistin tuolla tullessani että... eikös nyt ole se päivä, jolloin sinä toit minut tänne? Siitä on pitkä aika...?

VAIMO

(Huokaa) Kahdeksantoista vuotta... hyvää vuotta, koska sinä olet ollut hyvä poika.

METSÄSTÄJÄ

Kahdeksantoista vuotta. Olin samonnut koko yön riistapoluilla, kun sitten aamuvarhaisella kuulin ihan kuin itkua. Kuuntelin... ei se voinut olla mikään eläin. Hiivin lähemmäksi ja... siinä sinä poloinen riipuit säkkikapalossasi männyn oksassa kylmässä kohmeessa. Arvaat, että olin minä hämmästynyt!

ANTTI

Miten ihmeessä minä sinne olin joutunut?

METSÄSTÄJÄ

Sanoppas se! – En yrittänyt lähteä etsimään ihmisiä, he tahtoivat varmaan pahaa sinule, vaan pistin sinut takkini alle lämpenemään ja – toin kotiin.

ANTTI

(Mietteissään hymähtäen) Ja minusta tuli Antti Puuhaara!

VAIMO

Meillä ei ollut omaa lasta, ja siksi sinä tulit kuin metsän haltian lahjana... *(Huomaa äkkiä ikkunasta)* Mutta kukas tuolta tulee? Eikös olekin itse Rikas Kauppias vouteineen? *(Metsästäjä ja Antti katsovat ikkunasta)*

METSÄSTÄJÄ

Jaaha, isoherra on kauppatkalla. Sopivasti tulikin.

ANTTI

Vai tuo se on se maankuulu raharuhtinas! Kovin on korskean näköinen. Mutta... tuolla toisella miehellä on pahat silmät.

VAIMO

Se on kauppiaan vouti. Kaikki hänestä kerrotut jutut eivät ole hyviä... *(Miehet istuutuvat odottamaan. Vaimo korjaa nopeasti astiat pois pöydästä. Hetken kuluttua Rikas Kauppias ja Vouti tulevat sisään. Kauppias tervehtii kädestä seisomaan noussutta Metsästäjää, ei muita.)*

KAUPPIAS

Rauha taloon, Metsästäjä. Ajoin ohi ja pistäydyin vilkaisemassa, onko aittaasi kasautunut turkiksia. *(Vaimo tuo sahtituopit pöytään kaikille miehille)*

METSÄSTÄJÄ

Istu, Kauppias, istu sinäkin Vouti. *(Kaikki istuutuvat, kohottavat tuopit)* Terveyksenne! *(Juovat)* Tulit sopivaan aikaan, sillä aitassa on suttu ja kettua, majavaa ja ahmaa. On kymmenen komeata kontion taljaa ja monta kiihtelystä kauneimpia oravan rahoja mitä ikänäsi olet nähnyt!

KAUPPIAS

Onpas sinua onnistanut!

METSÄSTÄJÄ

On, mutta minulla onkin tässä Antti-pojassa sellainen apumies, ettei valtakunassa parempaa! On syntynyt korvessa ja melkein ymmärtää metsän kielen, puun puheen ja tuulen suhinan! Sellainen poika tämä meidän Antti puuhaaramme on!

VOUTI

Puuhaara? Hahaha, sepäs hassu nimi!

METSÄSTÄJÄ

Ei niinkään hassu. Kerroin juuri Antille, kuinka vuosia siten löysin hänet puunhaaraan sidottuna, heitteille jätettynä. Jos minä sen julmurin olisin saanut käsiini, niin...

KAUPPIAS

(Vilkaisevat voudin kanssa toisiinsa hämmentyneinä) Sepäs on... mielenkiintoinen tarina... *(Hampaitaan kiristäen Voudille)* Vai mitä sinä sanot?

VOUTI

(Tuntien olonsa epämurkavaksi) Hy-hyvin mielenkiintoinen... vakuutan että yritin...

KAUPPIAS

Suu kiinni! *(Katsoo tutkivasti Anttia)* Vai tuollainen mies sinä olet... Vouti, mene Metsästäjän kanssa laskemaan turkikset ja maksa ne. Minä keskustelen tämän mainion metsämiehen kanssa. *(Vaimolle)* Mene sinäkin, haluan olla kahden Antin kanssa. *(Muut menevät ulos, Vouti luo Anttiin melkein pelokkaan katseen. Kauppias nousee kävelemään edes takaisin mieltien.)*

KAUPPIAS

Sinä tiedät, kuka minä olen. Minulla on rahaa ja valtaa. Voisin tehdä jotain... jotain sinun hyväksesi?

ANTTI

Minullahan on kaikkea: koti – ruokaa – metsät...

KAUPPIAS

(Pysähtyy Antin eteen) Sanohan, onko koskaan tullut mieleesi, että voisit saada paljon rahaa? Rikkautta, mahtavuutta?

ANTTI

(Hyväntahtoisesti) Noo... voihan sitä uneksia vaikka sellaistaakin: joskus muka lähden suuren meren rantaan, nousen laivaan ja rupean kauppamieheksi... Ja miksi en tekisi niin?

KAUPPIAS

Tuota juuri ajattelin! *(Kävelee kiihtyneenä)* Mutta... ehkä olisi parasta että minä... ”auttaisin” sinua? Jos tulisit minun palvelukseeni...

ANTTI

(Hypähtäen seisomaan) Otatko minut palvelukseen? Lähden vaikka heti, jos kelpaan!

KAUPPIAS

Hyvä on, minä järjestän asiat! *(Hykerrellen käsiään)* Mikä oivallinen sattuma! Minä järjestän asiat! (Menee huutamaan ulko-ovesta) Hei siellä, tulkkaa sisään! *(Metsästäjä, Vaimo ja Vouti tulevat.)*

KAUPPIAS

Me olemme tämän Antin kanssa tehneet kaupan: hän lähtee minun palvelukseeni vielä tänään.

VOUTI

Mutta... e-eihän se käy...!

KAUPPIAS

Äläpäs sinä puutu nyt tähän! – Minulla on suunnitelma Antin varalle. Vouti, anna paperi ja sulakynä!

VAIMO

(Hämmästyneenä) Jätätkö sinä meidät, näin äkkiä?

METSÄSTÄJÄ

Jopas tämä nyt oli...!

ANTTI

Minulle sattui hyvä tilaisuus, antakaa minun yrittää onneani. Jos en onnistu, palaan takaisin. Jos kaikki käy hyvin, haen teidät luokseni... *(Kauppias on kirjoittanut kirjeen. Kääntää sen rullalle ja sitoo)*

KAUPPIAS

Tässä on kirje, saat lähteä nyt heti viemään sen kotiini. Annat sen emännälle, kukaan muu ei saa sitä avata. Sano, että tulen perässä kun kuormani ovat täynnä.

ANTTI

(Panee kirjeen vyöhönsä) Annan kirjeen vain rouvalle. *(Syleilee vanhempiaan)* Hyvästi. Tulen katsomaan teitä niin pian kuin vain ennätän.

VAIMO

Kunhan et vain joutuisi mihinkään vaaraan.

METSÄSTÄJÄ

(Itsekin liikutettuna) Totta kai mies itsensä hoitaa... Onnea vaan... odotamme sinua.

VAIMO

(Antaa kontin, johon nopeasti on pannut leipää ja lihaa) Olisi ollut aikaa, olisin tehnyt eväät... Mene onnella poikaseni!

ANTTI

(Ottaa kontin, jousen ja nuolet) Kun pidän kiirettä, ehdin ennen yötä Suursuon yli tielle. Voikaa kaikki hyvin! *(Lähtee. Vaimo nyyhkäisee, kuivaten silmiään esiliinaan. Menee ikkunasta katsomaan.)*

METSÄSTÄJÄ

(Kauppiaalle) Uskon, että katsotte hänen parastaan...

KAUPPIAS

Ja varmasti! Hänelle on paikka katsottuna! *(Voudille)* Minä en olekaan mikään mämmikoura! *(Metsästäjälle)* Kuormat on tehty ja rahasi olet saanut? *(Metsästäjä nyökkää)*. Hyvä on. Sitten mekin lähdemme. Jää hyvästi, emäntä, ei tässä itku auta. *(Menevät Voudin kanssa ulos. Metsästäjä menee Vaimon kanssa katsomaan ikkunasta.)*

Väliverho sulkeutuu

I NÄYTÖS

IV kuvaelma

Väliverhon edessä

Himmennyksestä alkaa kirkas auringonvalo. Kuuluu lintujen liverystä. (*Mikko Repolainen, keikarimaisesti pukeutunut tiukkoihin – mieluummin ruudullisiin – housuihin, kiiltonahkakenkiin, röyhelörinnukseen, olkihattuun. Kannattaa tuuheaa häntäänsä kainalossa, heiluttaa ruokokeppiä. Tulee kolmen poikasensa kanssa musiikin mukaan jonossa, ottaen tanssiaskeleita.*)

MIKKO

Rakkaat perilliseni, ei kellään ole niin paljon vikkellä järkeä kuin meillä repolaisilla. Se on elämän A ja Ö, alku ja loppu. Kun meillä ei satu olemaan aamupalaa, me pistämme tanssiksi... laulun ääntä meillä repolaisilla ei, luoja kiitos, ole koskaan ollut.

I PIKKUKETTU

(*Hemmotellusti*) Minulla on ääntä: ju-huuu-uu-uu!

MIKKO

(*Pidellen korviaan*) Älä lapsiparka yritä opetellakaan! Käy muuten niin kuin esi-isärepolaiselle kävi.

II PIKKUKETTU

Mitä se teki?

MIKKO

Ettekö te muista, kun korppi oli kähveltänyt ihanan rasvaisen juuston talosta ja lensi puun oksalle. Ai sitä juustoa, njam njam!

PIKKUKETUT

Njam njam njam!

MIKKO

Esi-isä-repolainen sattui puun alle ja rupesi kehumaan korpin lauluääntä! Ja korppi avasi nokkansa ja päästi rääkäyksen ja – se ihana juusto putosi esi-isä-repolaisen viisaaseen suuhun!

III PIKKUKETTU

Isää, anna juustoa! Maha kurisee!

MIKKO

Aina teidän mahanne kurisee.

I PIKKUKETTU

Isä, kuka tuolta tulee?

MIKKO

Ei mitään hätää, pojat, se on vaan vanha mukava Ukko Maankiertäjä, hyvä ystäväni. (*Nostaa hattuaan*) Hyvää huomenta.

UKKO

(*Tulee*) Hyvää huomenta, herrat Repolaiset! Olettepa te aikaisin liikkeellä.

MIKKO

Vaimollani on suursiivouspäivä ja pyykkipäivä ja... minua säärittää katsella kun joku raataa itsensä väsyksiin... Lähdettiin pois alta...

UKKO

Kyllä minä sinun herkän mielesi tunnen, veijari!

MIKKO

(*Huokaa tekopyhästi*) Ei elämä ole helppoa... varsinkaan kun ei ole saanut mitään aamupalaksi. Minne olet matkalla?

UKKO

Koetan estää pahojen asiain tapahtumisen. Tuolla tulee Antti Puuhaara, ja luulen, että Rikas Kauppias ja Vouti ovat punoneet jotain juonia...

MIKKO

Vouti on ilkeä mies... Tuolta Antti tuleekin.

ANTTI

(Tulee, huomaa toiset) Hyvää huomenta. Jaaha, täällä on koko Repolaisen miesväki! Ovatpa pojat kasvaneet. (Istuutuu) Täytyy vähän hengähtää, sillä olen tullut puolijuoksua koko yön.

(Ottaa kontin selästään) Mitäs sanoisitte pienestä aamupalasta?

I PIKKUKETTU

Isää, maha kurisee!

MIKKO

(Hätistellen pikkukettuja lähemmäksi Anttia) Menkä lähemmäksi vaan, pojat, kun Antti kerran tarjoaa! Kumartakaa ja raapaiskaa käpälää... Noin pitää! *(Pojat kumartavat)* Hienot tavat ja liukas käytös, ne ne ovat elämän A ja Ö!

ANTTI

Ja hyvä nälkä on terveyttä! *(Haukottelee)* Minulle ei taida maistua-kaan. *(Antaa kontin Mikolle)* Syökää te vaan, minä juttelen kanssanne... *(Laskeutuu istumaan nojaten kiveen)*

Raukaisee... ei enää olekaan kovin pitkä matka... *(Nukahtaa)*

UKKO

Näetkö, Mikko, tuossa vyössä on Kauppiaan kirje? Tuskin vain on synty lukea se, sillä arvaan sen sisältävän pahoja asioita. *(Ottaa kirjeen.)*

MIKKO

(Antaa pojilleen voileipiä) Syökää nyt pojat, isällä on tässä tärkeämpiä tehtäviä. *(Haukkaa voileipäänsä ja kurkistaa Ukon käsivarren takaa kirjetä.)*

UKKO

(Lukee) Arvasinhan sen! Tässä käsketään renkien heittää Antti syvään rotkoon... Keksi nyt jotain!

MIKKO

Selvä... Keksitty on! (Ottaa kirjeen ja antaa sen I pojalle) Juokse nopeasti rantaan ja viruta muste pois kirjeestä! (Pikkukettu juoksee pois) Julma kauppias ja Vouti saavat pitkän nenän, hahaha!

(Pikkukettu juoksee läähättäen takaisin riiputtaen kirjettä. Ukko ottaa sulkakynän poveltaan, Mikko kirjoittaa polvillaan ollen, takapuoli pystyssä kirjeen, hihittää. Antaa sen sitten Ukolle, joka panee sen Antin vyöhön.)

ANTTI

(Herää haukotellen) Hohhoijaa, en kai minä vaan torkahtanut? Mais-tuiko ruoka?

III PIKKUKETTU

Isää, maha ei enää kurise ollenkaan!

MIKKO

Suurkiitos aamupalasta, ah mikä maku ja aromi! Täysinäinen maha, se on elämän A ja Ö! Kumartakaapas pojat ja raapaiskaa käpälää... Noin! (Antille) Jos tarvitset joskus älykästä atani niin vihellä kolmesti, ja olen heti paikalla. (Hätistelee pikkuketut jonoon) Nyt, pojat, lähdetään äiti-raukkaa tervehtimään, käy niin sääliksi kun hänen pitää raataa...

(Musiikki alkaa. Mikko heilauttaa mielevästi hattuaan, asettuu etummaisiksi, ja koko repolaisjoukko lähtee tanssiaskelin näyttämöltä.)

ANTTI

Lystikästä joukkoa! – (Nousee, heittää kontin selkäänsä) Joko sitten taas lähtisi. Jos sinulla on sama matkan suunta, niin olisi haus-kempi taivaltaa juttukaverin kanssa?

UKKO

Minulla on ollut sama suunta kauemmin kuin tiedätkään. Odotan jotain hyvää tapahtuvan ja seuraan sinua.

ANTTI

Hyvää minäkin elämältä odotan. Rohkeasti vaan eteen päin ja – lopussa kiitos seisoo!

ANTTI

Hyvää minäkin elämäältä odotan. Rohkeasti vaan eteen päin ja – lopussa kiitos seisoo!

(Lähtevät näyttämöltä. Hetken hiljaisuus. Näyttämö pimenee. Lintujen laulu loppuu. Hetken kuluttua alkaa, väliverhon vielä ollessa kiinni palvelijattarien piirilaulu ja leikin töminä.)

Väliverho avautuu

I NÄYTÖS V kuvaelma

Rikkaan Kauppiaan komea honkapirtti. Seinillä ryijyjä, penkeillä taljoja, ulkomaitten koriste-esineitä.

(Kauppiaan Vaimo ompelee pöydän ääressä korutyötä. Laskee sen pois, ottaa käsipeilin pöydältä, hymyilee kuvalleen, kohentaa tukkaansa, laskee peilin pois. Liisa seisoo korkean peilin edessä koetellen uutta pukuaan. Pikku-piika auttaa häntä. Palvelijattaret tanhuavat piirissä laulaen.)

PALVELIJATTARET

1. Piirissä pyörikäämme,
on taas suven aika,
metsissä keijut karkeloi
ympäri suven taika!
Leivojen laulu pilvihin soi,
kilpaa sen kanssa laulaa ken voi!
Piirissä pyörikäämme,
on taas suven aika!
2. Piirissä pyörikäämme,
ei meillä nyt huolta,
näättekö kuinka aurinko
nauravi meille tuolta!
Tulvillaan maa on kukkia näin,
tanssimme, siskot, seppelepäin!
Piirissä pyörikäämme,
ei meillä nyt huolta!

LIISA

Aina te jaksatte veisata! Eikä kukaan tahdo sanoa, olenko minä tarpeeksi kaunis? Mitä? Onko minulla mallivartalo?

KAUPPIAAN VAIMO

Voi tyyppikääni, pikku kultamuruni, olenhan minä sanonut sinulle sen tuhatta kertaa, että sinä olet kuin prinsessa maailman kauneimmassa sadussa!

LIISA

(Peilailen) Miksi ihmeessä minä en sitten syntynyt kuninkaan linnassa? *(Pikkupiialle)* Pikkupiika, sinun äitisihän oli kuningattaren palveluksessa. Mitä hän kertoi kadonneesta prinsessasta.

PIKKU-PIIKA

Hän oli enemmän kuin kaunis...

LIISA

Ei tarvitse olla mitään enemmän kun on kaunis ja rikas!

PIKKU-PIIKA

Prinsessa Päivänsäteellä oli myös hyvä sydän. Hän oli iloinen ja onnellinen. Hänellä oli paljon kosijoita, mutta kaikki ulkomaan prinssit olivat pöyhkeitä keikareita, eikä prinsessa voinut rakastua heihin.

LIISA

Jos vain olisi prinssi, niin minä kyllä rakastuisin; mitä sillä on väliä, minkälainen hän muuten olisi! Ajatella, oikea prinssi!

PIKKU-PIIKA

Kerran sitten tuli köyhän maan prinssi hoviväkensä kanssa ja kosi prinsessaa. Hän oli hyvin ystävällinen ja hiljainen...

LIISA

.. ja sitten hän kuitenkin ryösti prinsessan? Tai minne he hävisivät?

PIKKU-PIIKA

Ei niin hyvin käynyt. *(Alentaen ääntään)* Kuningatar, joka oli noussut valtaistuimelle, ei ollut prinsessan äiti, vaan Vuorenpeikon

pikkuserkku. Ja hän lupasi Päivänsäteen peikon puolisoiksi, että olisi yksin saanut pitää valtaistuimen. Ja sitten... yks kaks, prinsessa katosi ja prinssi seurueineen katosi...

LIISA

Kaikenlaista sitä sattuu! – Äiti, eikö isä voisi hankkia matkoillaan jonkun prinssin meille?

PIKKU-PIIKA

Ei kukaan prinssi uskalla tulla enää tänne. Äitini on ihan varma, että peikko vei prinsessan vuoreensa, ja kun prinssi uhkasi etsiä läpi koko maailman, kuningatar-velho muutti prinssin ikuisiksi kulkijaksi... Se on hyvin surullinen satu.

KAUPPIAAN VAIMO

Parasta olla puhumatta niistä asioista. Kuningattarella on tarkat korvat. – Liisa-kullanmuruni, lähdetäisiinkö naapuriin näyttämään uutta pukuasi? He tulevat varmasti kauhean kateellisiksi!

LIISA

Enkä lähde! *(Peilailen)* Minkälainen nenä minulla on? Ei se ole yhtään pysty vaikka te luulette... Sanokaa nyt jotain runollista, jos osaatte! *(Antti on tullut muiden huomaamatta sisälle. Katsoo ihastuneena Liisaa.)*

ANTTI

Kuin auringon leikki poutapäivän laineilla! Tai kuin kuun hopeainen kimmellys ruohojen kastehelmissä... *(Kaikki kääntyvät katsomaan Anttia. Liisa tuijottaa suu auki.)*

LIISA

Höh... olipas siinä aika värssy! Et sinä mikään prinssi ole!

ANTTI

Olen metsämies kaukaa suomaitten takaa. Tuon Rikkaan Kauppiaan tervehdyksen emännälle. Tässä on kirje...

KAUPPIAAN VAIMO

Mahtaa siinä olla tärkeitä asioita! No, lue se sitten!

ANTTI

Jaa – minäkö? No, kuten haluatte. *(Lukee)* Minä maan mahtavin ja rikkain kauppamies teen teille, kotiväkeni, tiettäväksi, että olen ottanut tämän kirjeen tuojan palvelukseeni ja suosiooni. Hänet on otettava hyvin vastaan, syötettävä ja juotettava kuin olisi... oma poikamme ja... *(Hämmästyen)* Nyt... nyt minä en kyllä ymmärrä...

LIISA

Mitä sinä änkytät kun kerran lukea osaat!

ANTTI

Mutta, mutta... No, tässä sanotaan että: ”Hänestä voi kerran tulla seuraajani ja... vaikka tyttäreemme puoliso...” I-ihan totta, näin tässä on...

LIISA

(Jalkaa polkien) Valehtelet! Isä on tullut hulluksi!

KAUPPIAAN VAIMO

(Tempaa kirjeen Antilta) Mitä ihmeen hölynpölyä tämä on!

ANTTI

Mitähän se kauppias oikein tarkoitti...? *(Istuutuu)* Muuten: minun nimeni on Antti Puuhaara.

LIISA

(Purskahtaa nauruun) Puuhaara! Hahaha! Kuulitteko tytöt: Puuhaara! Eihän se ole mikään ihmisen nimi! *(Tytöt tirskuvat)*

ANTTI

Kyllä se vaan on minun nimeni, ja hyvä nimi. Ja minä olen kauppiaan palveluksessa... mutta olkaa huoletta, en minä taloon väyksi tunge. En välitä muusta kuin että saan lähteä purjehtimaan vieraisiin maihin.

LIISA

Mitä! Et muka välitä minusta! Äiti, tuo kamala mies loukkaa minua, yhyy-yy! *(Heristäen nyrkkejään Antin edessä)* Olenko minä ruma? Olenko tyhmä? Sano, sano, sano heti, mikä minä olen, senkin...!

ANTTI

(Nousten) Sievä tyttöhän sinä olet, mutta hemmoiteltu ja äksy... Olsit iloinen, nauraisit...

LIISA

(Suu väässä) Äiti-ii, hän haukkuu minua! Ja minä kun olen koko ajan iloinen, yhyy-yy...

PIKKU-PIIKA

(Huomaa ikkunasta) Rikas Kauppias on tullut!

KAUPPIAAN VAIMO

Nyt tämä sotku selviää. *(Ovi temmataa auki ja Kauppias ja Vouti tulevat sisään. He eivät heti huomaa Anttia.)*

KAUPPIAS

Terve kotiin! *(Palvelijattaret niiaavat syvään)* Onpas täällä lämmintä ja mukavaa! *(Huomaa äkkiä Antin)* Ei mutta..! Valehtelevatko silmäni!?

VOUTI

Ilmielävänä!

ANTTI

Toin kirjeen emännälle kuten käskit.

KAUPPIAAN VAIMO

(Ojentaa kirjeen Kauppiaalle) Mitä kummaa tämä tarkoittaa?

LIISA

Isä on ihan hassu!

KAUPPIAS

Mitäs tässä sitten.. *(Katsoo kirjettä)* Mutta e-enhän minä ole tätä kirjoittanut... *(Vouti tulee katsomaan kirjettä. Antille)* Luitko kirjeen matkalla?

ANTTI

En ole elämässäni tehnyt mitään epärehellistä. Äsken luin sen kun emäntä käskei. Ihmettelen kyllä...

KAUPPIAS

(Itsekseen mutisten) Noituutta! *(Voudille)* Tämä on minun käsialaani... Poika ei ole voinut sitä väärentää... Nyt minä en ymmärrä yhtään... minua rupeaa pelottamaan...

LIISA

Sinä et anna minua tuollaiselle maankiertäjälle...

VOUTI

Olet oikeassa, onhan tässä oikeitakin miehiä...

KAUPPIAS

Olkaa hiljaa! – Ja menkää ulos kaikki! Ulos! (Kaikki menevät ulos, paitsi Vouti.) Tämä on kamalaa! Mitä me nyt teemme?

VOUTI

Mikä kumma häntä suojelee? Hän tulee aina vain vaarallisemmaksi... (Keksien) Jaa mutta kuulkaapas tätä: Olin eräänä päivänä metsässä ja kuulin surkeaa uikutusta pensaassa. Siellä oli vuorenpaikon poikarumilus hännästä kiinni ketunraudoissa...

KAUPPIAS

Ei tässä nyt ole aikaa juttujen kertomiseen!

VOUTI

Kuulkaa nyt loppuun saakka, tämä voi olla tärkeää. (Miesten ollessa etualalla selin taustaan tulee Ukko sisään huomaamatta ja jää kuuntelemaan.) Päästin pikkupaikon irti, eihän niiden kanssa sovi riitoihin ruveta.

Sitten poika kertoi isäukon valmistavan ihmeellistä kultaista lipasta, johon hän kerää suuria toivomuksia. Siellä oli kuulema vasta yksi toivomus kun niitä on vaikea saada kiinni...

KAUPPIAS

Sano nyt jo, mitä tämä minulle kuuluu!

VOUTI

Kun siellä lippaassa on toivomuksia, voi sillä toivoa mitä ikinä haluaa, vaikka maailman kaikki rikkaudet...

KAUPPIAS

(Äkkiä kiinnostuen) Maailman kaikki rikkaudet?

VOUTI

No, tämä on niin tärkeä lipas olevinaan, että lähetätte Antin noutamaan sitä Vuoresta. Se on niin vaarallinen tehtävä että hän ei selviä siitä, vaan jää sille tielleen.

KAUPPIAS

(Ahneissa ajatuksissa) Mutta hänen on selvittävä...

VOUTI

(Ihmeissään) Mi-mitä te nyt? Meidänhän pitää tuhota Antti!

KAUPPIAS

Jos minulla olisi sellainen toivomuslipas, ostaisin kokonaisen kylän... ja kaupungin! Ei, minä ostankin koko valtakunnan ja kuninkaan linnan! *(Kiihkoissaan Voudille)* Lähetä heti hakemaan se lipas... Kun se on minulla, sitten ajatellaan muita asioita... Käske hänet sisälle!

VOUTI

Nyt menee pieleen koko hyvä tuuma... mutta Vuoresta ei ole kukaan palannut... (Kääntyy, huomaa Ukon ja säpsähtää) Ryysyläistietäjä! Pahanilmanlintu!

KAUPPIAS

En kuullut tuloasi? Kuulitko puheemme?

UKKO

(Tekeytyen kuuroksi) Kiitos kysymästä, ei minulle mitään kuulu. Pyydän yösijaa...

VOUTI

Kuuro kuin seinä. *(Ukolle huutaen)* Painu matkoihisi täältä! (Huu-
taa ulos) Antti, tule sisälle! *(Kaikki tulevat sisälle. Ukko jää ovenpieleen
muiden taakse.)*

KAUPPIAAN VAIMO

Mitä tämä ilveily tarkoittaa?

KAUPPIAS

Hiljaa! – Asia on näin: Antti on palveluksessani. Saat heti lähteä
toimittamaan tärkeän asian. Tuot minulle Vuoren valtakunnasta
Vuorenpeikon kultaisen lippaan.

ANTTI

Onpas siinä tehtävä! Miten minä sinne löydän?

KAUPPIAS

Se on sinun asiasi. Tuot lippaan suoraan minulle... sitten käsitte-
lemme sinun asiasi. No, ala mennä jo!

ANTTI

Kai minun on yritettävä... *(Kääntyy lähtemään)*

UKKO

Minä lähden kanssasi. Tämä on tyly talo vieraalle.

ANTTI

Lähde vain, teen yöksi nuotion metsään ja paista metsokukon...
(Liisalle) Toisikohan minulle onnea, jos ajattelin sinua matkalla?

LIISA

Painu suolle siitä!

ANTTI

(Naurahtaen) Siellä suollakin ajattelen sinua! *(Menee ulos, Ukko seuraa
häntä.)*

*(Liisa jää sanattomana katsomaan Antin jälkeen, myrtynyt suu kääntyy pie-
neen hymyyn, sitten vanha ilme taas palaa nopeasti.)*

VOUTI

(Hieroo käsiään) Siihen se loru loppui! Vuoresta ei palata.

KAUPPIAS

Tämä on sinun keksintösi: Jos poika ei palaa, lähdet sinä Vuoreen,
sillä nyt en enää voi ajatella mitään muuta: Kultaharkkoja pinossa
kuin halkoja, maailman rikkaudet käsissäni.

VOUTI

(Pelästyen) Minäkö! Te olette mieletön!

LIISA

(Kiusoitellen) Pelkäätkös jo etukäteen? Anttipa ei pelännyt. Ja hän
lupasi ajatella minua...

KAUPPIAS

(Havahtuen) Nyt minä olen nälkäinen kuin susi! Ruokaa pöytään!
(Istuutuu pöytään)

KAUPPIAAN VAIMO

(Taputtaen käsiä, piiat juoksevat toimiin) Puuroa pöytään! Nopeasti,
nopeasti! – Voi mikä hullu päivä!

Esirippu eteen

E n s i m m ä i s e n n ä y t ö k s e n l o p p u

II NÄYTÖS

I kuvaelma

Väliverhon edessä

Esiripun avauduttua istuvat Ukko ja Antti kivillä väliverhon edessä levähtämässä. On kaunis kesäpäivä.

ANTTI

Kuka sinä oikein olet? Et varmasti mikään tavallinen kulkuri.

UKKO

En saa kertoa itsestäni... riittää kun sanon olevani avun tarpeessa. Pian tapahtuu jotain: jos se on hyvää, se hyvä koskettaa meitä kaikkia, jos se on pahaa... kaikki jää ennalleen ja minun vaellukseni jatkuu...

ANTTI

Toivottavasti se sitten on hyvää. Mutta sanohan, miksi Rikas Kauppias ja Vouti eivät pidä minusta? En ole tehnyt heille mitään, en tunne edes heitä?

UKKO

On olemassa ennustus nuorukaisesta, joka kerran perii maan mahdollisimman miehen. Sattui niin, että sinä satuit syntymään juuri sillä hetkellä kun Rikas Kauppias kuuli tuon ennustuksen.

ANTTI

(Nauraen) Ja hän luulee, että se perijä olen minä! Sehän on ihan hullu ajatus! – Mutta mitä me nyt teemme? Aion mennä Vuoren valtakuntaan, tapahtui mitä tahansa.

UKKO

Kysy Mikko Repolaiselta tietä, kuka tuntee metsän polut paremmin kuin hän.

(Antti viheltää kolmesti. Kuuluu repolaisten musiikkia, ja Mikko astelee hatua heilauttaen esille.)

MIKKO

Aina valmis palvelukseenne, hyvät herrat.

ANTTI

Jos sinä nyt autat minua, lupaan koko vuodeksi jokapäiväisen paistin perheellesi...

MIKKO

(Innostuen) Loistavaa! Mitä minun pitää tehdä?

ANTTI

Ohjaat minut Vuorenpeikon valtakuntaan – ja yrität myös auttaa minut sieltä pois.

MIKKO

Jaaha, sinäkin olet kuullut kultaisesta lippaasta? Tai tietenkin ahne Kauppias on lähettänyt sinut surman suuhun? Et taida tietää, että Vuorenkuningas kokoaa lippaaseen suuria toivomuksia? Nyt siinä on niitä kolme. Jos kuka tahansa pistää kätensä lippaaseen ja toivoo... saa mitä tahansa.

UKKO

Ja Rikas Kauppias toivoo maailman kaiken vallan ja rikkauden ja hänestä tulee julma tyräni ja hirmuvaltias.

ANTTI

(Mieltien) Mutta lipas ei ole vielä hänellä...

MIKKO

Olen luvannut auttaa, tee sitten mitä haluat. Nyt hiljaa! *(Viheltää linnun tavalla visertäen. Kuuntelee ja visertää jälleen. Sitten kuuluu kauempaa lähestyksen samantapainen vihellys. Mikko ottaa pitkiä, hiipiviä askeleita joko sivustaa tai väliverhon halkeamaa kohti. Äkkiä hän nappaa näkymättömissä olevaa Karvaturria niskasta ja kiskoo tämän näyttämölle.)*

MIKKO

Hahaha, kukas kiltti poju sieltä tulee?

KARVATURRI

Voi kissanviikset, älä purista niskasta! *(Tempautuu irti)* En minä ole mikään kiltti poju vaan Karvaturri! Alta pois! *(Heittää kuperkeikan)* Taas tuli häränpylly! Mitäs te täällä teette, isävuorenpeikko pistelee teidät poskeenne, kun näkee...

ANTTI

Onko hän niin ilkeä?

KARVATURRI

Se on vielä paljon ilkeämpi, hähähä, mutta kun sillä on nyt niin kamala hammassärky! *(Heittää kuperkeikan)* Ja taas tuli häränpylly! Hei pojat, mennään rikkomaan linnunpesiä!

MIKKO

Hammassärky, siinä onkin itua!

KARVATURRI

Joo, isäukko on ihan hassu kun sillä on mahdottoman suuri villahuivi päässä eikä se pääse naimisiin prinsessan kanssa hähähähä! Voi kissanviikset kun minua naurattaa!

MIKKO

Kuules nyt, peikkoprinssi! Me olemme maailman ihmeellisimpiä hammastohtoreita ja meidän on päästävä Vuoreen isäukkoa parantamaan. Näytäppäs kiltisti meille ovi!

KARVATURRI

(Viekkasti) Luuletkos sinä minua tyhmäksi, häh? Kuulkaas pojat, minä annan teille ison säkillisen kultarahoja jos tehdään isäukolle aikamoinen jekku! *(Hyvin innoissaan)* Isäukko on luvannut vaikka mitä, jos hammas paranee. Minä piilotan teidät sinne lähelle, ja te sanotte mitä tehdään...

ANTTI

Jos Vuorenpeikko ei kuuntele meitä...?

KARVATURRI

Sinä olet hassu! Minä rupean hammastohtoriksi, hähähähä, ja sitten isäukko maksaa ihan mitä vaan minulle!

MIKKO

(Iskien Antille silmää) Se on hyvä jekku! Alappas joutua sitten! Tässä alkaa olla kiireet paikat! Mars mars!

KARVATURRI

Ei tästä ole kuin kivenheitto meidän keittiön ovelle! *(Heittää kuperkeikan)* Ja taas tuli häränpylly, voi kissanviikset. *(Katoaa sivustaan, Mikko seuraa häntä.)*

UKKO

Minun pitää vain odottaa. Mene onnella, poikaseni.

(Antti heilauttaa kättään ja kiiruhtaa Karvaturrin ja Mikon jälkeen.)

(Näyttämö pimenee. Ukko katoaa. Sitten rupeaa kuuluaan takomista ja seuraavan laulun musiikkia.)

Väliverho avautuu pimeän aikana

II NÄYTÖS

II kuvaelma

Vuorenpeikon luolasali.

Himmeä valaisin, jota ajon tuli leimauksin punertaa. Kallion seinät kimmeltävät vihreätä ja kultaa. Nurkissa suuret kultaiset ja hopeiset hämähäkinseitit kuin verhot. Vasemmalla etualalla alasin, jolla peikot takovat koruja. Oikealla koroke istuimiseen.

Prinsessa Päivänsäde, kaunis, surullinen, istuu korokeistuimella ja tekee koruommelta. Vuorenpeikko, päässään valtava villahuvi, istuu lattialla korokkeen juurella ja seuraa sammakkoneitojen tanssi-lauluesitystä.

SAMMAKKONEIDOT

Lätäkössä on niin lysti, kvaa kvaa
hyppikäämme villitysti, kvaa kvaa,
maailmassa oisko toista,
joll' ois laulunäytä moista,
kvaa kvaa ja kvaa kvaa kvaa,
kvaa kvaa kvaa.

VUORENPEIKKO

(Tarttuen yht' äkkiä poskeensa) Aijajai! (Sammakot loikkivat pelästyneinä sivuille, peikot kyyristyvät alasimen luona.) Ihan kamala hammassärky... Mitäs te juoksentelette! Laulakaa! Takokaa! (Taputtaa käsiään käskevästi. Työ ja laulu alkaa.)

SAMMAKKONEIDOT

Taivaalla kun kuuhut palaa, kvaa kvaa,
hopeaan se kaiken valaa, kvaa kvaa,
lätäkössä ääni alkaa
tanssin polske yhtä jalkaa,
kvaa kvaa ja kvaa kvaa kvaa,
kvaa kvaa kvaa.

(Sammakot loikkivat pois näyttämöltä.)

VUORENPEIKKO

Ethän sinä edes vilkaissut tanssijoita? Niistä tulee meidän mor-siustyttöjämme.

PÄIVÄNSÄDE

Se on kauheaa! Kauheaa!

VUORENPEIKKO

Kunhan minä vaan saan tämän kirotun villahuvivin pois, niin sitten vietetään häät, jollaisia ei ole nähty minkään vuorenpeikon valtakunnassa!

PÄIVÄNSÄDE

En minä voi tulla peikon puoliseksi. Minä tahdon maan päälle, tahdon nähdä auringon ja kukat ja sinisen veden...

VUORENPEIKKO

Höpöhöpö! Tänne sinä jäät ja minä annan sinulle maailman kauneimmat ja kalleimmat korut! *(Taputtaa käsiään, jolloin peikot tuovat hänelle rannerenkaita, ketjuja, riipuksia, joita Vuorenpeikko ihailee)* Katsoppas näitä!

PEIKOT

Ahjossa lietsomme liekkejä, tulta,
moukarin alla jo taipuvi kulta,
lyökää veljet, vinhasti lyökää,
syökää liekit, kultaa syökää!
Tästä taomme sormuksen,
tästä renkaan taas ranteeseen,
otsalle säihkyvän vyön,
kirkkaamman tähtiä yön!
Ahjossa lietsomme liekkejä, tulta,
moukarin alla jo taipuvi kulta,
lyökää, veljet, nyt lyökää,
liekit, kultaa nyt syökää!

VUORENPEIKKO

(Koruja ihailleen) Kultaa, timantteja, rikkautta! Onko ihme, että ihmiset ovat hulluja kullan perään! Raatavat kuin orjat saadakseen sitä, kadehtivat, ryöstävät, tappavat saadakseen kultaa! – Takokaa enemmän koruja, takokaa enemmän rikkautta. *(Heittää korut sepille, jotka jatkavat työtä.)* Kyllä sinun kelpaa, kun pääset tänne emännäksi! *(Tarttuen poskeensa)* Aijaijai, nyt se taas vihloo! Eikä kukaan osaa minua auttaa. Täytyy taas puskea päätä kallioon, se helpottaa hiukan, aijaijai! *(Juostalöntystä pois.)*

PÄIVÄNSÄDE

(Laulaa hiljaa kuin muistellen)

Kaukana on kaunis maailma,
näenköhän sitä milloinkaan?
Armaat leikkikentät nuo
öisin unet vain ne mieleen tuo...
Missä viivyt prinssi uljahin,
kauan sua jo luoksein odotin?
Lietkö uni vainen sinäkin,
haavekuva mulle kaukaisin...?

PEIKOT

On kullan kiilto kaunehin,
tuo loiste keltainen,
se ihmislapset sokaisee,
saa orjaks' jokaisen.
Kas, silloin nauraa peikot nää,
ja voittajaksi taiston jää,
kun ihminen kultaa kumartaa,
kun ihminen kultaa kumartaa!

KARVATURRI

(Kurkistaa sivustasta. Hiljaa taakseen) Perillä ollaan. *(Hyppää äkkiä pitkällä loikalla keskemälle kiljaisten)* Hiiteen siitä orjat ja karvanaamat! Täältä tulee tuli ja leimaus! *(Peikot pakenevat säikkyneinä pois)* Hähähähä, voi kissanviikset kun pelästyivät! – Hei, Päivänsäde, missä isäukko on.

PÄIVÄNSÄDE

En tiedä, enkä tahdo tietääkään.

KARVATURRI

Älä nyt viitsi kenkutella, nyt on tärkeät paikat! *(Salaperäisesti)* Nyt parannetaan isäukon hammassarky ja sitten sinusta tulee minun äitini, hähähä! Se on ihan hassua!

PÄIVÄNSÄDE

Mitä kauheita sinä puhut!

KARVATURRI

Sinä olet mukava tyttö kun et ole koskaan lyönyt tai tukistanut minua, ja nyt minä autan sinua isän vaimoksi, hähähäh. Hst! Tuolla ulkona on kasi ihmetohtoria ja nyt sinä näet kummia! Hähähä! Missä se isäukko on, täytyy hakea se tänne! *(Juoksee pois)* *(Mikko ja Antti tulevat varovasti sisään.)*

MIKKO

(Kuiskaten) Nyt on oltava varovainen... *(Huomaa Päivänsäteen)* Hei kukas tuo on...? Ei mutta, hyvänen aika, sehän on prinsessa Päivänsäde! *(Tulee lähemmäksi)*

PÄIVÄNSÄDE

(On noussut hämmästyneenä, pelästyen) Tuletteko te... tuletteko te maan päältä?

ANTTI

Tulemme, ja nythän meitä onni potkaisi kun löysimme sinutkin. Meillä on kiire: voitko auttaa meitä? Tiedätkö, missä peikon kulta-
tainen lipas on?

PÄIVÄNSÄDE

Se on tuolla takana, aarrekammiossa, mutta ette te sitä voi saada, ovi avautuu vain peikon taikasanoilla...

VUORENPEIKKO

(Ääni näyttämön takaa) Aijajai, älä kiusaa minua poikavintiö! Minä en rupea sinun puoskaroitavaksesi, usko se jo!

KARVATURRI

(Näkymättömissä) Voi kissanviikset, sitten ei tule häistäkään mitään! On tämä nyt kumma juttu!

PÄIVÄNSÄDE

(Peloissaan) Piiloutukaa nopeasti tuonne seittiverhojen taakse! Livahdatte sitten pakoon kun peikko ei huomaa! *(Antti ja Mikko nopeasti verhojen suojaan. Huokaa raskaasti)* Tuntui jo kuin toivo olisi pilkahtanut... *(Istuutuu)*
(Karvaturri tulee taluttaen Vuorenpeikkoa ja vetäen tämän huivia enemmän kasvoille. Vilkuttaa kädellään salaa Päivänsäteelle, osoittaa sormellaan isäänsä ja on purskahtamaisillaan nauruun.)

VUORENPEIKKO

Minun kanssani ei ruveta ilveilemään... *(Äkkiä, nuuhkien ilmaa)*
Onkos täällä... ihmisen hajua? Entäs toinen haju... Ei kai vain se kettu-repolainen-lurjus kiertele lähetyvillä? Onko täällä joku!

PÄIVÄNSÄDE

(Hyvin peloissaan) E-ei, mi-minä vaan...

KARVATURRI

(Hamuilee takaansa tuolin, johon painaa peikon istumaan kasvot katsomoon päin) Älä nyt hikeenny, minähän kerroin niistä puoskari-tohtoreista ja sitten se haju tarttui minuun... Istu nyt kauniisti ja tuijota suoraan noita *(Osoittaa katsomoon)* pöllön näköisiä palloja tuolla pimeässä!

VUORENPEIKKO

Jos sinä, poika, konstaillet, niin selkään tulee! Mutta minä yritän mitä vaan, kunhan saan tämän huivin päästäni!

KARVATURRI

(On perääntynyt verhoja kohti. Kuiskaa) Mitä minä nyt teen?

MIKKO

(Kuiskaa) Kysy, missä on kultainen lipas?

KARVATURRI

Mitäs sillä...? *(Tulee peikon taakse)* Otappas nyt, isäukko ensin esille se ihmelippaasi...

VUORENPEIKKO

Mitä sinä vintiö puhut! Minun kultainen lippaani...! *(Äkkiä keksien)*
Jaa... nyt minä käsitän! Sinä aiot vetää minua nenästä! Aiot parantaa minut toivomuksilla! Miksi minä en ole sitä itse keksinyt!

KARVATURRI

Sitähän minä olen koko ajan tolkuttanut! Annappas se lipas tänne...

VUORENPEIKKO

Sinulleko, johan nyt jotain! Siinä se pelastus onkin!

(Huutaa kovalla äänellä)

Vuori, joka oven sulki,
näytä kaikki aarteet julki!
Auki ovi paatinen,
esiin lipas kultainen!

(Taustan kallio avautuu ukkosenkaltaisen jymyn aikana. Näkyviin tulee kimmentävä luola, jota valaisevat arkuissa olevat kullat ja jalokivet. Keskellä pylväs tai kaappi, jonka päällä kultainen lipas. Kaikki tapahtuu nyt hyvin nopeasti: Karvaturri syöksyy ottamaan lipasta, Vuorenceikko istuu vielä hitaana, mutta rupeaa vaivalloisesti kääntymään. Karvaturri tempaa lippaan, mutta samassa Mikko ottaa sen häneltä. Mikko antaa lippaan Antille, joka ponnahuttaa kannen auki.

MIKKO

Nyt töpinäksi, Antti!

VUORENPEIKKO

(Nousee jaloilleen) Mitä... mitä kummituksia täällä on... (Huomaa

taustalla olijat) Arvasinhan minä! Nyt teille kävi huonosti...!

(Syöksyy löntystäen Anttia ja Mikkoa kohti. Päivänsäde huudahtaa pelosta ja kätkee kasvonsa käsiin. Karvaturri hyppii innoissaan tasakäpälää.)

KARVATURRI

Käy kiinni, käy kiinni!

ANTTI

(Toivoen rauhallisesti) Juoskoon paha Vuorenceikko ikuisiks ajoiksi syvimpään onkaloon!

VUORENPEIKKO

(Yrittää tarttua Anttiin, mutta kädet jäykistyvät, hän pysähtyy ja alkaa kulkea takaperin pois näyttämöltä. Nurkissa kurkistelee pelästyneinä peikkoja.)

Minä... minä... en voi enää mitään... aijajai! *(Katoaa)*

PÄIVÄNSÄDE

(Vaipuu peloissaan tuolille) Miten... miten nyt käy...

KARVATURRI

Voi kissanviikset!

MIKKO

Huh huh, selvittiin pelkällä säikähdyksellä!

ANTTI

(Karvaturrille) Näytä meille tie ulos! *(Päivänsäteelle, tarttuen tämän käteen)* Nyt sinä pääset takaisin auringonvaloon!

PÄIVÄNSÄDE

(Hämmentyneenä) Olenko minä vapaa? Lähdetään pian täältä...!

MIKKO

(Karvaturrille) Kuuleppas nyt: Isäukkos ei palaa tänne enää koskaan pahojaan tekemään...

KARVATURRI

Onko se ihan totta? *(Räjähtää nauruun)* Voi kissanviikset, sittenhän minä olen kuningas ja keisari ja ihan diktaattori.

MIKKO

Ihan mahdollon majesteetti! Siitä hyvästä sinä nyt otat tuosta kultasäkin selkääsi ja näytät tietä! Mars mars, taikka minä taputtelen sinun takapuolellesi!

KARVATURRI

Ei tuolla tavalla puhuta kuninkaalle! *(Ottaa vaivalloisesti raskaan säkin selkäänsä)* Painukaa siitä vaan suoraan... Ääh kun tämä painaa! *(Antti ja Päivänsäde lähtevät nopeasti pois näyttämöltä, Mikko paimentaa Karvaturria)* Voi kissanviikset! *(Lähtee horjahdellen)*

MIKKO

No no, keisari on hyvä ja kävelee nyt vaan!

Väliverho sulkeutuu

II NÄYTÖS

III kuvaelma

Väliverhon edessä.

Uudelleen keijujen tanssi.

Väliverho avautuu

Kauppiaan piha. Asuin- ja ulkorakennusten päädyt. Keskellä pihaa vinttikai-vo. Penkki talon seinustalla. Takana aita veräjineen. Taustana näkyy kaunis, kumpuileva kylämaisema tai viljelysmaita. On hyvin varhainen aamu, Keijujen tanssi jatkuu pihalla hetken. Sitten Liisa tulee talosta.

LIISA

(Huomaa Keijut) Hei, keitä te olette...?
(Keijut juoksevat pois näyttämöltä)

LIISA

Älkää menkö! Hävisivät kuin savu ilmaan. Eivät ne tämän kylän työiltä näyttäneet. *(Aikoo jatkaa matkaa)*

VOUTI

(Tulee pihaan haukotellen) Huomenta, Liisa. Mitä sinä näin aikaisin touhuat?

LIISA

Ei näin kaunista aamua saa kuluttaa nukkumalla.

VOUTI

Älähän mene, minulla on asiaa. *(Asettuu Liisan eteen)* Puhutaan nyt juttu selväksi: Milloin me menemme naimisiin?

LIISA

Älä höpötä enää siitä asiasta! Minä sanon nyt ikuisesti viimeisen kerran: Ei koskaan! Etkä sinä minusta mitään välitäkään, kyllä minä sinut tiedän! Isän rikkauksia sinä himoitset, sano suoraan vaan!

VOUTI

Mitä sitä kieltäisikään! Minä tarvitsen rahaa, paljon rahaa. Mutta... kyllä sinä minusta hyvän miehen silti saisit...

LIISA

Ei sinusta saa hyvää tekemälläkään!

VOUTI

Et kai sinä vaan odottele sitä Anttia? Astuinkos kipeälle varpaalle, vai?

LIISA

(Läjäyttää Voutia poskelle) Tuo se kipeätä tekee! *(Menee kiivaasti sisälle)*
(Vouti hieroo poskeaan. Aikoo lähteä, kun veräjästä tulee Rikas Kauppias kävellen kuin muissa maailmoissa.)

KAUPPIAS

(Itsekseen mutisten) Kultainen lipas ja maailman kaikki val... *(Huomaa Voudin)* On jo päivä enkä ole saanut unen ripettä silmiini.
(Istuutuu penkille) Olen vain kulkenut ja kulkenut ja odotellut poikaa palaavaksi.

VOUTI

(Vihaisena) Miksi turhaan odotella – hän ei palaa, uskokaa nyt jo!

KAUPPIAS

Hän palaa ja tuo lippaan minulle! *(Nousee kuin näkyjä nähden.)*
Ja minä toivon maailman kaiken loiston ja vallan itselleni!
(Kohottaa kätensä mahtavana) Kaikkien on palveltava minua! Kaikkien on vaivuttava maan tomuun edessäni! – Kumarra minua Vouti, kumarra sinä maan viheliäinen mato! Kumarra syvään valtiaasi edessä! *(Vouti katsoo pelästyneenä Kauppiasta, painuu sitten polvilleen ja kumartaa syvään. Nousee takaperin ja perääntyy veräjälle peloissaan.)*

KAUPPIAS

Ja te maan kansat rakennatte minulle linnan, jonka huippu nousee korkeammalle kuin Baabelin torni! Aurinko asettuu sen tuulivieriksi, ja kuu kiertää se räystäään alitse, sillä niin mahtava on minun linnani! *(Lysähtää istumaan penkille.)*

(Repliikin aikana on Ukko kävellyt veräjälle. Jää seisomaan ja katsomaan. Vouti tulee hänen luokseen katsoen Kauppiasta.)

VOUTI

(Näyttäen otsaansa) Ihan hassu!

KAUPPIAS

(Huomaa Ukon) Ja taas sinä maankiertäjä hiiviskelet minun tielläni! Missä Antti on? Missä minun kultainen lippaani on?

UKKO

Jo toisen kerran sinä lähetit hänet surmansuuhun – ja sinä Vouti olet punonut juonet – jospa hän ei palaakaan? Te molemmat olette silloin syypäät hänen tuhoonsa!

KAUPPIAS

(Nousee seisomaan mahtavana) Se lipas on minun! Rupeappas, maankiertäjä, kauniisti kumartelemaan maailman valtiasta... *(Aidan taakse on tullut joitakin kyläläisiä, jotka jäävät katsomaan)*

Ja te siellä, heittäytykää maan tomuun!

(Tapahtumat kulkevat nyt nopeasti: Melkein samanaikaisesti tulee Antti veräjälle taluttaen Päivänsädettä, jonka kasvoja peittää silkkihuntu. Antilla lipas kainalossa. Talosta tulevat Kauppiaan Vaimo ja Liisa. Yhä enemmän kyläläisiä kerääntyy pihaan ja aidan taakse.)

ANTTI

Hyvää huomenta kaikille!

UKKO

Sinä palasit!

KAUPPIAS

(Aikoo rynnätä Antin luo) Lipas tänne...!

VOUTI

(Tarttuu Kauppiaan rinnuksiin estäen tätä) Se on minun! Minä sen koko jutun keksinsin!

KAUPPIAAN VAIMO

Hyvät ihmiset, erottakaa heidät! Ei saa tapella miehet!

KAUPPIAS

Irti minusta, viheliäinen!

VOUTI

Nyt määrään minä...! *(Kylän miehet irroittavat tappelijat ja pitelevät heitä erillään)*

ANTTI

Hiljaa kaikki! *(Nousee kaivonkannelle)* Tässä tapahtuu nyt tärkeitä asioita! *(Liisaan päin)* Kaikki kävi hyvin, sillä minä ajattelin sinua koko matkan!

LIISA

Pyh! Sinun ajatuksesi!

VOUTI

Hyvä, Liisa! Anna sille tollolle mitä kuuluu!

KAUPPIAS

Anna minulle lipas, kuuletko!

ANTTI

Hiljaa, hiljaa! – Kun minä sain tietää, mitä voimia tähän kultaiseen lippaaseen kätkeytyy, päätin, että sinä Rikas Kauppias et sitä saa. Et sinäkään, Vouti. Tässä on kolme toivomusta: ensimmäinen toteutui jo Vuorenvaltakunnassa... *(Hypähtää kaivonkannelta, menee noutamaan Päivänsäteeseen keskelle pihaa)*

Tässä on teille suuri, **iloinen yllätys!**

LIISA

Äitii-ii, hän on tuonut vieraan tytön...

ANTTI

(Ottaa hunnun Päivänsäteeltä) Tervehtikää kotiin palannutta prinsessa Päivänsädettä! (Hämmästyksen huudahduksia: Prinsessa! Hän on palannut! Ihme on tapahtunut! Ukko Maankiertäjä astuu askeleen eteen päin hämmästyneenä.)

UKKO

Lumous on loppunut!

(Näyttämö pimenee äkkiä, kuuluu kumeata ukkosen jylinää. Sitten leimahdtaa äkkiä kirkas valo näyttämölle: Ukon paikalla seisoo uljas prinssi, hänen takanaan joukko hovipukuisia.

Kyläläiset huudahtelevat ja tuijottavat suurin silmin.)

UKKO - PRINSSI

Tunnetko minut vielä, Päivänsäde?

PÄIVÄNSÄDE

(Tarttuen Prinssin käsiin) Joka hetki olen odottanut sinua!

(Taustan vainioiden takaa kohoaa monitorininen satulinna. Linnut rupeavat laulamaan. Sitten pilvi peittää auringon himmentäen näyttämön, kuuluu korpin raakunaa.)

ERÄS MIES

Katsokaa, katsokaa! Linnasta lensi musta korppi! Se tulee tänepäin! *(Korppi lentää raakuen yli pihan. Monet kyläläiset painavat päänsä alemmaksi peloissaan. Raa'unta häipyä pois.)*

PRINSSI

Siinä lensi ilkeä noita pois meidän sadustamme. Rakkaat kyläläiset, Antti Puuhaaran avulla on kaikki muuttunut hyväksi...

ANTTI

Ei ihan vielä! – Tässä lippaassa on vielä yksi toivomuksen täyttymys, ja nyt minä toivon itselleni! *(Nostaa lippaan kannen)*
Toivon hartaasti, että Liisasta tulisi oikein hyvä ja iloinen tyttö...

LIISA

Sinä...! Sinä häpäiset minut koko kylän kuullen! *(Purskahtaa itkuun ja juoksee sisälle.)*

KAUPPIAAN VAIMO

Voi lapsi-kulta... *(Aikoo Liisan jälkeen)*

ANTTI

Antaa olla, pieni itku vain kirkastaa silmät! *(Antaa lippaan Kauppiaalle)* Siinä on lipas! Onhan se arvokas sellaisenaankin!

KAUPPIAS

(Masentuneena) Kaikki on mennyttä...

KARVATURRI

(Tulee raahaten raskasta säkkiä) Voi kissanviikset, minne te oikein juoksitte! Eikä kukaan auta minua... *(Pudottaa huohottaen säkin maahan)*

ANTTI

Älä välitä, sinähän olet nyt Vuoren kuningas.

KARVATURRI

(Muistaen) Jaa mutta se on ihan totta! *(Kävelee ympäri rintaansa pulistellen)* Katsokaas pojat kuningasta! *(Heittää kuperkeikan)* Ja taas tuli häränpylly... *(Huomaa Voudin)* Mutta siinähän on itse Vouti! *(Kävelee tätä kohti. Vouti perääntyy hänen edellään peloissaan)* Muistatkos kun panit ketunraudat minun tielleni? Minä otankin sinut mukaani! *(Tavoittaa Voutia, joka pakenee ihmisten lomitse puikkelehtien)*

VOUTI

Auttakaa! Ajakaa pois tuo rumilus!

KARVATURRI

(Nauraen) Hähähä, voi kissanviikset kun se pelkää! *(Ajaa Voutia takaa pois näyttämöltä)*

KAUPPIAS

Minä olen ollut suuri typerys, paha ihminen. Antakaa kaikki minulle anteeksi.

LIISA

(Tulee sisältä. Hän on täysin muuttunut: ujosti hymyilevä, entistä kauniimpi. Menee Antin luo) Antti... unohdathan sinä minun kiukutteluni? Minä lupaan olla oikein hyvä tyttö.

KAUPPIAS

Nyt huomaa minäkin, että sydämen kullalla saa paljon enemmän kuin kylmällä metallilla. *(Kauppiaa Vaimo nyökyttelee päätään, pyyhkii silmiään pitsiliinalla.)*

ANTTI

Me hyppäämme oikein korkean loikan kaiken menneen ikävän yli Liisa, me aloitamme aivan uuden elämän eikä sen taivaalla pidä mustia pilviä liikkuman!

PRINSSI

Ja niin peri puunhaaraan ripustettu poika maan mahtavimman kauppamiehen kalleimman aarteen! Sen pituinen se satu oli!

KAIKKI

(Kyläläisten tanhutessa, muiden katsellessa iloisina)

Nyt soikoon laulu reipas, iloinen,
pois väistyi murheen päivä musta!
On onni tullut luokse jokaisen,
on kaikkialla sadun kimallusta!
Laula iloiten siis, kaikki mukaan vaan!
Murhemiellä kenkään ei nyt olla saa!
Näin päättyy satu onnellinen tää,
ja kauniiksi vain muistoksi se jää!

ESIRIPPU ETEEN

Usko Hurmerinta (vuodesta 1943 alkaen **Usko Kemppi**) piti itseään mieluummin kirjailijana kuin säveltäjänä, siitä huolimatta vaikka hän sävelsi lähes 2000 laulua, laulunäytelmiä, elokuvamusiikkia, sävelsi ja sanoitti teoksia Korsusta korsuun, Kiestingin ja Uhtuan suuntain korsu- ja marssilauluja jne. Taiteilijana Usko Kemppi oli laaja-alainen. Hänen tuotantonsa käsittää kirjoituksia, musiikkia, piirroksia jne.